7.11.2025

HE 130/2025 vp
Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta ja tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annetun lain 11 §:n muuttamisesta.

Asiantuntijalausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Mikro- ja yksinyrittäjät ry (MYRY) kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa hallituksen esityksestä HE 130/2025 vp. Esitys on tärkeä ja perusteltu siirtymäajan ratkaisu, joka parantaa eri ajankohtina aloittaneiden yrittäjien yhdenvertaisuutta ja ennakoitavuutta YEL-työtulon tarkistuksissa.
Pidämme esityksen päälinjaa kannatettavana, mutta korostamme, että kyseessä on vain väliaikainen muutos, joka ei poista YEL-järjestelmän rakenteellisia ongelmia eikä vähennä tarvetta toteuttaa laaja ja perusteellinen kokonaisuudistus viimeistään vuoteen 2029 mennessä.

Näkemyksemme yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännökseen esitetystä muutoksesta

Mikro- ja yksinyrittäjät ry pitää esitettyä voimaantulosäännöksen muutosta perusteltuna ja tärkeänä siirtymäajan ratkaisuna, joka parantaa eri ajankohtina aloittaneiden yrittäjien yhdenvertaisuutta ja ennakoitavuutta YEL-työtulon tarkistuksissa.

Aloittavien yrittäjien maksukyky on usein heikoin yritystoiminnan alkuvuosina. Ilman enimmäiskorotusrajaa moni pienimuotoinen tai vasta kasvuvaiheessa oleva yritystoiminta voisi kohdata kohtuuttomia ja ennakoimattomia YEL-maksujen nousuja. Rajoituksen laajentaminen myös 1.1.2023–31.12.2025 aloittaneisiin yrittäjiin on siksi oikeudenmukainen ja kilpailuasetelmaa tasoittava toimenpide. Mahdollisuus poiketa rajasta yrittäjän omasta tahdosta säilyttää liikkumavaran niille, jotka haluavat turvata korkeampaa eläke- ja sosiaaliturvaa.

Huomioimme myönteisenä, että lopullisessa hallituksen esityksessä soveltamisala on täsmennetty koskemaan nimenomaan YEL:n alaisen toiminnan alkamista, mikä selkeyttää lain tulkintaa ja vastaa aiemmin lausumaamme toivetta. Tämä vahvistaa yrittäjän oikeusturvaa ja estää tulkintaepäselvyyksiä esimerkiksi takautuvasti myönnettyjen vakuutusten osalta.

Pidämme tärkeänä, että yrittäjille tiedotetaan selkeästi siitä, että 4 000 euron enimmäiskorotus koskee vain säännönmukaisia kolmen vuoden välein tehtäviä tarkistuksia, ei yrittäjän oma-aloitteisesti hakemia työtulon muutoksia. Tämä tieto on tärkeää yrittäjän päätöksenteon ja talouden suunnittelun kannalta.

Korostamme, että muutos on luonteeltaan väliaikainen huojennus, eikä se ratkaise YEL-järjestelmän rakenteellisia ongelmia. Laajempi uudistus, jossa työtulo kytkeytyy yrittäjän todellisiin ansiotuloihin ja jossa huomioidaan eri yrittäjäryhmien tulonmuodostuksen tavat ja ansiotaso, on välttämätön ja kiireellinen. Tätä väliaikaista muutosta ei tule käyttää perusteena lykätä laajempaa uudistusta.

Näkemyksemme esitetyn lakimuutoksen vaikutuksista

Esitetyn lakimuutoksen vaikutukset ovat aloittavien ja pienituloisten yrittäjien näkökulmasta myönteisiä. Rajoittamalla ensimmäisessä säännönmukaisessa tarkistuksessa tehtävää korotusta 4 000 euroon turvataan aloittavien yrittäjien maksukykyä ja vähennetään riskiä, että yritystoiminta keskeytyy tai päättyy YEL-maksujen äkillisten nousujen vuoksi. Tämä tukee yritystoiminnan jatkuvuutta, työllisyyttä ja myös yrittäjien luottamusta järjestelmään.

Rajoitus parantaa myös yrittäjien yhdenvertaisuutta, koska kaikilla yrittäjillä on sama enimmäiskorotus siirtymäkauden aikana riippumatta yritystoiminnan aloitusajankohdasta. Tämä ehkäisee kilpailuaseman vääristymistä ja lisää järjestelmän oikeudenmukaisuutta.

Maksukyvyn lisäksi on kuitenkin tunnistettava myös se, että YEL-työtulo vaikuttaa suoraan yrittäjän eläkekertymään ja ennen eläkeikää maksettaviin ansiosidonnaisiin etuuksiin (mm. sairauspäiväraha, vanhempainpäiväraha, työttömyysetuudet, asumistuki). Siksi yrittäjille tulee tarjota ajantasaista ja ymmärrettävää neuvontaa, jotta he voivat tarvittaessa hakea suurempaa työtuloa siirtymäkaudenkin aikana ja ylipäätään ymmärtävät eläkekertymänsä sekä YEL-vakuutusmaksujen perusteet. Eläkeyhtiöiden ja viranomaisten tiedonantovelvollisuutta tulisi selvästi vahvistaa.

Vaikka rajoituksella on myös julkisen talouden näkökulmasta pieni valtionosuutta lisäävä vaikutus, sen positiivinen vaikutus yritystoiminnan elinkelpoisuuteen, verotuloihin ja jopa työmarkkinoiden vakauteen on merkittävämpi. Tämä muutos tukee ja on aivan välttämätön tilanteessa, jossa moni aloittava yritys toimii hyvin pienellä katteella ja epävarmassa taloustilanteessa.

Loppuhuomiona

Esitetty muutos on tärkeä, mutta väliaikainen toimenpide. Korostamme, että hallituksen käynnistämä YEL-järjestelmän kehittämistarpeita koskeva selvitystyö ja sen pohjalta tehtävä, viimeistään vuonna 2029 voimaan tuleva kokonaisuudistus ovat ratkaisevia koko järjestelmän uskottavuuden, toimivuuden ja kestävyyden kannalta.

Koko YEL-järjestelmä tarvitsee perusteellisen uudistuksen, joka kytkee työtulon nykyistä selkeämmin yrittäjän todellisiin ansiotuloihin ja ottaa huomioon eri yrittäjäryhmien väliset tulonmuodostukset ja ansiotasojen erot. Uudistuksen on varmistettava oikeudenmukainen, ennakoitava ja kestävä ratkaisu sekä yrittäjien että koko eläkejärjestelmän näkökulmasta.

Pidämme tärkeänä, että eduskunta seuraa siirtymäsäännöksen käytännön vaikutuksia yrittäjiin. Seurannan tulisi kattaa aloittavien ja pienituloisten yrittäjien määrän kehitys, yritystoiminnan lopettamisten määrä sekä YEL-vakuutettujen ja heidän vahvistettujen työtulojensa taso. Nämä tiedot antavat arvokasta näyttöä siitä, miten YEL-muutokset vaikuttavat yrittäjien maksukykyyn ja toimeentuloon sekä tarjoavat tärkeää tietopohjaa tulevalle YEL-järjestelmän kokonaisuudistukselle.

MIKRO- JA YKSINYRITTÄJÄT RY
Liisa Hanén
Toiminnanjohtaja